

Розділ II

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МОДЕРНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

УДК 331. 5: 338. 27 – 057. 876: 338. 439

ДО ПРОБЛЕМИ ПРОГНОЗУВАННЯ
ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ВИПУСКНИКІВ
ПТНЗ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ**Неля Величко,***кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник лабораторії "Всеукраїнський інформаційно-аналітичний центр ПТО" Інституту професійно-технічної освіти НАПН України*

У статті розкривається актуальність прогнозування потреб ринку праці як необхідного процесу загальнодержавного значення та розглядаються підходи щодо визначення потреби харчової промисловості у кваліфікованих робітниках із врахуванням соціально-економічних умов розвитку регіонів.

Ключові слова: потреба, прогнозування, працевлаштування, пропозиція, ринок праці, харчова промисловість, кваліфіковані робітники.

Розвиток промислового підприємства в сучасних умовах господарювання є основою ефективного інтегрування України у світову спільноту, адже саме промисловість є головним джерелом наповнення бюджету, базою запровадження інновацій та засадою сталого розвитку держави. У свою чергу, розвиток промислового підприємства зумовлюється низкою факторів, головним з яких є людський капітал, тобто кваліфіковані робітники.

Забезпечення висококваліфікованими робітниками підприємств промисловості регіонів є важливим і актуальним завданням загальнодержавного значення.

Трудові відносини в Україні за історично короткий період державотворення зазнали кардинальних змін, трансформувались від стану повної зайнятості з частоти прихованою незайнятістю до ліберальної моделі ринку праці, за якої неминуче існування безробіття. Повна зайнятість як атрибут соціальної стабільності, невизнання робочої сили товаром у плановій економіці не могли не зумовити при становленні ринкових відносин певних ускладнень з визначенням основних показників ринку праці [2, с. 27].

Це позначилося насамперед на структурі зайнятості. Так, кількість зареєстрованих безробітних на 1 січня 2012 р. порівняно з

1 грудня 2011 р. збільшилася на 16,9% до 482,8 тис. осіб, що на 11,4% менше, порівняно з 1 січнем 2011 р. Рівень зареєстрованого безробіття в цілому по країні на 1 січня 2012 р. склав 1,8% населення працездатного віку [4].

Рівень безробіття залежить від галузевої структури промисловості регіонів та спеціалізації підприємств на виробництві товарної продукції, що користується попитом як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках. За даними соціально-економічного розвитку країни [4], у промисловому секторі України домінують галузі важкої промисловості, які формують її експортний потенціал. Проте однією з провідних є харчова промисловість, яка потужно розвивається у областях: Вінницькій, Київській, Дніпропетровській та ін.

Функціонування підприємств харчової промисловості в сучасних умовах пов'язане з необхідністю забезпечення їх конкурентоспроможності шляхом системного використання нової техніки та новітніх технологій виробництва. Відповідно, інноваційна модель розвитку галузі висуває нові вимоги до якості знань і вмінь випускників професійно-технічних навчальних закладів (ПТНЗ). З розвитком ринкових відносин актуальним стає створення комплексного механізму узгодженості потреб харчової промисловості в кадрах з масштабами та напрямками професійної підготовки учнів у системі професійно-технічної освіти (ПТО), яка повинна адекватно реагувати на запити ринку праці.

Попит на кваліфікованих робітників залежить від низки факторів, серед яких найбільш значущими є:

- стан розвитку промисловості у регіонах, динаміка функціонування якого веде до збільшення (зменшення) попиту на кваліфікованих робітників;

- зміни у промисловому обладнанні, що пов'язано з автоматизацією виробничих процесів;

- рівень оплати праці. Чим більші вимоги робітників до оплати праці, тим роботодавець прагне значно автоматизувати виробничі процеси у промисловості.

Тобто, роботодавці і представники ПТНЗ під час співпраці, соціального партнерства, узгодження програм та планів виробничого навчання повинні особливу увагу зверта-

ти на щойно згадані фактори та враховувати їх як ключові під час прогнозування попиту на робітничі кадри на ринку праці.

Так, усвідомлення того, що подальша деградація промислового виробництва ставить під загрозу не просто престиж країни, а навіть її економічну незалежність та елементарне виживання населення, поклало – хочеться думати – кінець стихії проїдання промислового капіталу та загостило актуальні питання відновлення життєво важливих галузей, де ми ще можемо бути конкурентоспроможними. Порятунком у цій ситуації має стати приватний бізнес, який зацікавлений у вирішенні своїх кадрових проблем. Однак, у перспективі неможливо обійтися й без державного регулювання. Очевидно, проблема набуває системного характеру через розрив єдиного інноваційного циклу – від підготовки кадрів для дослідницької діяльності до впровадження у виробництво нових технологій. Наука, освіта та промисловість значною мірою розвиваються в нашій країні відокремлено, самі по собі [1].

Подібна відчуженість призводить до розмивання конкурентного потенціалу кожної сфери. Сьогодні немає єдиної системи, яка координувала б і забезпечувала взаємодію між роботодавцями та професійною системою освіти. Залишилася невелика кількість професійно-технічних училищ, які орієнтовані на великі промислові підприємства, але з кожним роком їх стає менше. Відсутня єдина державна система, яка сприяла б пошуку та наданню робочих місць для молоді.

Дані питання досліджують чимало науковців. На увагу заслуговують роботи В. Романенка, який розглядає особливості змін у структурі попиту на робочу силу в промисловому секторі; В. Близнюк та М. Бутко у своїх працях аналізують і прогнозують регіональні особливості ринків праці, а Л. Дейнеко досліджує проблеми наукового забезпечення розвитку харчової промисловості.

Аналіз наукових праць і публікацій свідчить про значний досвід соціологічного, теоретичного та емпіричного характеру з проблем визначення потреби промисловості у кваліфікованих робітниках. Проте спостерігається відсутність досліджень практичного спрямування, які б найбільше відповідали

потребам та інтересам як ринку праці, так і ринку освітніх послуг у розрізі потреб на кваліфікованих робітників харчової промисловості з урахуванням економічної ситуації регіонів.

Дані проблеми вказують на необхідність розгляду економічної ситуації у харчовій промисловості з наступним прогнозуванням потреб надходження випускників ПТНЗ на виробництво.

Відповідно, метою статті є висвітлення досліджень з проблеми прогнозування попиту у кваліфікованих робітниках на ринку праці шляхом розгляду сучасного стану розвитку харчової промисловості.

Нині кадрова проблема загострюється тим, що значна кількість промислових підприємств уже перебуває на етапі модернізації устаткування та освоєння сучасних технологічних процесів. Демонтаж старого та установка нового обладнання неможливі без кваліфікованого обслуговуючого персоналу. Якщо не вживати ніяких заходів щодо поліпшення ситуації у сфері ПТО, то перспектива залишитися на узбіччі світового розвитку стане для української економіки досить реальною. Характер перетворень у структурі попиту на випускників ПТНЗ у промисловості залежить, у першу чергу, від динаміки змін у видах діяльності (галузевої структури).

Харчова промисловість – стратегічно важлива галузь промисловості України. Підприємства цієї галузі формують продовольчу безпеку країни, забезпечують населення необхідними продовольчими товарами, витрати на споживання яких складають понад 60% загальних грошових витрат населення [3, с. 6]. В Україні промислове виробництво харчових продуктів здійснюють більш, як 22 тисячі підприємств, на яких працює понад мільйон осіб [4].

У 2009 р. реалізовано продукції виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (у відпускних цінах без ПДВ і акцизу) на суму 124,8 млрд грн. (18,7% у загальному обсязі промисловості). У 2010 р. відбулося збільшення реалізованої продукції до 148,6 млрд грн., що становить 16,7% у загальному обсязі реалізованої промислової продукції України [5]. За цим показником галузь посідає одне з чільних місць і є потуж-

ним бюджетоутворюючим джерелом. У 2010 р. від харчових підприємств країни до бюджетів надійшло майже 21,5 млрд грн. і обов'язкових платежів, що на 7,4% більше, ніж у 2009 р. Харчова промисловість посідає одне з перших місць за обсягом іноземних інвестицій у промисловість України [4].

Харчова промисловість є однією з провідних галузей промисловості країни за обсягом споживання на внутрішньому ринку та експортом готової продукції, що зумовлено потужним сільським господарством країни. З початком фінансової кризи обсяг виробництва продовольчої продукції почав скорочуватись, але вже з III кв. 2010 р. почалася тенденція до зростання. "У порівнянні з сусідніми країнами, Україна стабільно демонструє позитивну динаміку приросту виробництва. На харчову та переробну галузь припадає майже чверть усього експорту країни, що є найбільшим показником з-поміж країн-сусідів протягом останніх трьох років. Імпорт галузі знаходиться на рівні 10% від сукупного імпорту країни, що співвідноситься з часткою харчів у загальному імпорті євросони", – розповідає Іван Улітко, аналітик Ерсте Банку. Переважна їх частина сконцентрована у виробництві безалкогольних напоїв, пива, олійно-жирової продукції, кондитерських виробів, що безпосередньо позначається на процесах концентрації [5].

Так, на підприємствах переробної промисловості за 2011 р. одержано приріст продукції на 7,7%. У виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів майже досягнуто обсягів випуску продукції 2010 р. – відставання становило 0,7%. Зменшилося виробництво продукції на підприємствах з випуску напоїв на 9,3%, кондитерської, молочної та тютюнової промисловості – відповідно на 3,8, 6,8 та 6,6%. Водночас отримано приріст продукції у виробництві олії та жирів (6,9%), переробленні та консервуванні овочів і фруктів (6,1%), м'ясній промисловості (4,5%) [4].

У 2011 р. порівняно з 2010 р. спостерігалася зниження випуску сирів жирних (на 27,1 тис. т), продуктів кисломолочних (на 7,7 тис. т), масла вершкового (на 3 тис. т), виробів кондитерських з цукру (на 20,7 тис. т), вина виноградного (на 12,6 млн дал), горілки

та інших міцних спиртових напоїв (на 9,1 млн дал), сигарет (на 6,7 млрд шт.). Водночас зросло виробництво олії соняшникової нерафінованої на 225 тис. т, свіжого чи охолодженого м'яса і субпродуктів харчових свійської птиці – на 48,2 тис. т, свинини свіжої чи охолодженої – на 37,1 тис. т, овочів консервованих натуральних – на 31,6 тис. т [4].

На підприємствах із виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів випуск продукції зменшився на 1,9%, у тому числі в переробленні та консервуванні овочів і фруктів – на 5,7%, кондитерській, тютюновій та м'ясній промисловості – відповідно, на 8,7, 7,5 та 1,5%, виробництві напоїв – на 7,9%. Водночас зросли обсяги продукції у виробництві олії і жирів (на 8,9%) та молочної промисловості (на 5,8%). У січні 2012 р. вироблено 336 тис. т нерафінованої соняшникової олії, 1,4 тис. т натуральних консервованих овочів, 1,1 тис. т овочів, фруктів, горіхів і грибів консервованих із додаванням оцту, 0,1 млн дал коньяку, 1,8 млн дал горілки та інших міцних спиртових напоїв, 12,8 млн дал пива, 6,6 млн дал безалкогольних напоїв, 74,3 тис. т свіжої чи охолодженої яловичини і телятини, свинини та м'яса і субпродуктів свійської птиці, 18,8 тис. т виробів ковбасних, 66,8 тис. т молока обробленого рідкого, 4,2 тис. т вершкового масла, 12,4 тис. т сирів жирних,

36,2 тис. т продуктів кисломолочних, 5,9 тис. т сиру свіжого неферментованого та кисломолочного.

Для ефективного розвитку й функціонування харчової промисловості України необхідно здійснити та виокремити чинники прискорення й стабілізації темпів розвитку сировинної бази, проведення послідовної політики переорієнтації господарських процесів задля поліпшення раціонального використання різноманітних видів ресурсів, економічного й фінансового механізму для функціонування харчових підприємств. Харчова промисловість здатна забезпечити не лише потреби населення в основних видах продуктів харчування, а й формувати продовольчий фонд і експортний потенціал України. Тому підвищення ефективності виробництва харчової промисловості є стратегічним завданням для країни, вирішення якого забезпечить збільшення й покращення кількісних та якісних показників її розвитку, а відтак зумовить збільшення потреб у кваліфікованих робітниках для промисловості з наступним працевлаштуванням незайнятого трудовою діяльністю населення.

Розглянемо динаміку потреби у працівниках за видами економічної діяльності (табл. 1) та динаміку працевлаштування незайнятого трудовою діяльністю населення (табл. 2).

Таблиця 1

**Динаміка потреби у працівниках за видами економічної діяльності
у 2002–2011 р. (тис.)**

Роки	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Галузь										
Промисловість	49,6	53,9	65,1	65,8	55,8	57,4	23,5	14,7	17,2	16,6
Переробна промисловість	36,0	40,4	44,8	47,0	41,7	42,8	16,5	12,1	13,7	13,0

Потреба у кваліфікованих робітниках для промисловості у 2008 р. зменшилась на 59%, порівняно з 2007 р., а у переробній промисловості – відповідно на 61,5%, порівняно з 2007 р. Водночас спостерігається тенденція зменшення попиту на ринку праці в кваліфікованих робітниках у промисловості, що вказує на необхідність підвищення рівня підготовки кваліфікованих робітників для переро-

вної промисловості, а це допоможе товарам виробника конкурувати на різних ринках виробника продуктів.

Аналіз зайнятості за видами економічної діяльності показує зменшення обсягів працевлаштування після економічної кризи 2008 р. з тенденцією на відновлення робочих місць на 12% у 2010 р., на 14,4% у 2011 р., порівняно з 2009 р. (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка працевлаштування незайнятих трудовою діяльністю громадян
за видами економічної діяльності у 2002–2011 р. (тис.)

Роки	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Промисловість	286,3	295,9	309,8	312,2	302,9	322,8	298,8	182,8	202,4	207,4
Переробна промисловість	225,5	236,6	245,0	244,9	238,7	255,4	232,2	136,3	152,7	155,9

Характеризуючи ситуацію на ринку праці в контексті забезпечення галузі кваліфікованими кадрами робітничих професій, необхідно врахувати той факт, що можливість отримання роботи взагалі та з високим доходом зокрема, сьогодні є основним фактором міжгалузевих та міжпрофесійних перетоків робочої сили, відсунувши на другий план такі мотиви вибору робочого місця, як задоволеність характером і змістом праці, ступінь відповідності отриманій професійній освіті, здібностям людини. Перетік робочої сили між професіями часто відбувається з фактичною втратою кваліфікації, а відтак, отриманою раніше освітою та набутими трудовими навичками, чи освітнім досвідом.

Важливою умовою задоволення як національного, так і місцевого ринку праці висококваліфікованими, сучасно підготовленими робітниками є регіоналізація ПТО, яка потребує налагодження тісної взаємодії кожного ПТНЗ з роботодавцями, службами зайнятості, іншими об'єднаннями, державними й місцевими органами управління з метою розвитку соціального партнерства у галузі професійної освіти. За сучасних обставин соціальне партнерство для ПТНЗ стає необхідною умовою формування державного замовлення на підготовку кваліфікованих робітників для харчової промисловості та сфери послуг будь-якого регіону.

Хоча в середньому понад 80% випускників вдається працевлаштуватися після закінчення навчання, це не завжди свідчить про те, що вони працюють за фахом, відповідно до їхньої кваліфікації. Головною причиною такого становища, на нашу думку, залишається диспропорція між ринком освітніх послуг для базових галузей промисловості та ринком праці в промисловому секторі економіки

України, а також небажання роботодавців брати на роботу осіб, які не мають досвіду практичної діяльності, причому, більшість роботодавців вимагає не менше 3–5 років стажу за фахом. На сьогодні, згідно з офіційними даними, однією з вагомих причин безробіття у харчової промисловості економіки України є неможливість знайти належну роботу особам, які ще не мають досвіду роботи.

Проте, згідно із законодавством, працездатній молоді має забезпечуватися надання першого робочого місця на строк не менше двох років після закінчення або припинення навчання у загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладах, завершення професійної підготовки та перепідготовки, а також після звільнення зі строкової військової або альтернативної (невійськової) служби. Тому так важливе забезпечення випускників першим робочим місцем на підприємствах.

У сучасних умовах малі та середні промислові підприємства спроможні охопити чимало осіб, які виходять на ринок праці. Однак працевлаштування осіб, які не мають досвіду роботи за фахом, істотно збільшує витрати роботодавця (через необхідність детального роз'яснення суті роботи, контролю за якістю виконуваної роботи тощо).

Тому одним із головних завдань ПТНЗ має бути вміння орієнтуватися у вимогах ринку праці щодо підготовки кваліфікованих робітників та допомагати молоді у пошуку робочого місця з урахуванням набутих ними умінь. Наприклад, вже декілька років з метою забезпечення високого рівня працевлаштування та підвищення кваліфікації робітничих кадрів Вище комерційне училище Київського національного торговельно-економічного

університету, окрім впровадження в навчальний процес безперервної освіти, системно проводить знайомство роботодавців з учнями ПТНЗ, готує пакет документів з характеристикою учнів для детального поінформування роботодавців про рівень знань, умінь і навичок майбутніх випускників.

У свою чергу, стратегічною метою Дніпропетровського професійного ліцею харчових технологій (ДПЛХТ) є підготовка кваліфікованих робітників за 14-ма професіями для підприємств харчової промисловості – пекар, тістороб, формувальник тіста, машиніст тістообробних машин, кондитер; кухар-кондитер; оператор лінії приготування шоколадної маси; шоколадник-рецептурник; машиніст розфасувально-пакувальних машин; бісквітник, вафельник; машиніст розфасувально-пакувальних машин. Навчальний заклад головною метою ставить якісну підготовку робітничих кадрів для хлібопекарських, кондитерських підприємств та підприємств ресторанного й готельного бізнесу.

ДПЛХТ налагоджує і підтримує відносини з громадськими організаціями, органами місцевого самоврядування, обласною службою зайнятості та прагне підвищити відсоток працевлаштування випускників, й навчити адаптуватися молоду людину до сучасних умов праці.

У Вінницькому Вищому професійному училищі переробної промисловості ведеться підготовка для харчової промисловості за такими професіями: пекар; пекар-кондитер та виробника м'ясних напівфабрикатів. Працевлаштування в області за цими професіями становить майже 100%. Адже розвиток таких підприємств, як "Рошен" (виготовлення кондитерських виробів), робота великих хлібокомбінатів, приватних пекарень та ковбасних цехів потребує випускників ПТНЗ за відповідно набутими професіями для харчової промисловості.

На жаль, попри значну потребу підприємств харчової промисловості, скорочуються обсяги підготовки кадрів з низки спеціальностей. Так, підготовка робітничих кадрів у системі ПТО для харчової промисловості здійснюється за такими найбільш пріоритетними напрямками:

1) "громадське харчування" (випуск майже 20 тис. осіб, прийом близько 22 тис. осіб);

2) "хлібопекарне та макаронне виробництво" (випуск близько 1200 осіб, прийом – 1100 осіб);

3) "переробка сільськогосподарської продукції" (випуск близько 500 осіб, прийом – 400 осіб).

Ці дані свідчать, що лише у 2011 р. різниця між кількістю випускників за напрямками "Хлібопекарне виробництво" та "Переробка сільськогосподарської продукції" і кількістю прийнятих на навчання становила 10–15%. Основною причиною таких негативних тенденцій є низька очікувана доходність від професії, яку планується набути. Звичайно, впливає на це і позиція роботодавця, який не зацікавлений у збільшенні питомої ваги заробітної плати у вартості продукції. Однак, є й інші чинники, що виходять за межі відносин "профтехосвіта – роботодавець". Це і наявна останнім часом тенденція жорсткої конкуренції з боку дешевої імпортованої продукції, яка змушує виробників стримувати зростання заробітної плати задля збереження конкурентоспроможності власної продукції за певною ціною, і державне регулювання цін на деякі продовольчі товари, яке також, за словами виробників, обмежує можливості підвищення рівня оплати праці. Тобто, для розв'язання проблеми задоволення потреб галузі у робітниках відповідної спеціальності й кваліфікації зусиль закладів профтехосвіти та роботодавців недостатньо, а вирішення потребує комплексного, системного підходу із залученням всіх зацікавлених інституцій.

Висновок. Зміцнення зв'язку між навчальними закладами, підприємствами, центром зайнятості, іншими суб'єктами соціального партнерства спростить доступ до інформації про попит ринку праці на робітничі професії, з яких ведеться підготовка в регіоні, дасть змогу роботодавцям вносити пропозиції щодо коригування навчальних програм, вплине на якість навчання, розширить можливості в організації практики учнів, стажуванні майстрів виробничого навчання та ознайомить з новими типами обладнання і технологічними процесами.

Структуру перспективного попиту на ринку праці в харчовій промисловості повинні визначати такі чинники:

- збільшення випускників, що володіють базою знань у сфері новітніх інформаційних технологій;
- збільшення випускників, що володіють сучасними екологічними знаннями;
- зменшення випускників з низьким рівнем знань і умінь;
- зменшення переміщення трудових ресурсів із промисловості у ті сектори економіки, що пов'язані з наданням різних видів послуг населенню та підприємствам (громадське харчування, ресторанний, готельний бізнес тощо).

Необхідно розвивати співпрацю з роботодавцями харчової промисловості у підвищенні рівня кваліфікації робітничих кадрів шляхом:

- упровадження ступеневої підготовки учнів за наскрізними навчальними планами і програмами;
- розробки навчально-методичного забезпечення професійного навчання;
- організації підвищення кваліфікації викладачів училища на базі передових підприємств;
- теоретичне обґрунтування напрямів ступеневої підготовки учнів, відповідно до вимог ринкового механізму господарювання;
- оновлення матеріально-технічної бази навчально-виробничого процесу;
- розробки підручників, методичних посібників, дидактичних матеріалів для підготовки майбутніх кваліфікованих робітників харчової промисловості.

Також основними принципами збільшення попиту на робітничі кадри та формування інфраструктурних об'єктів системи професійної освіти в харчовій промисловості на найближчу перспективу мають бути:

- зростання ролі професійно-технічної освіти;
- підвищення відповідальності за стан і розвиток професійно-технічної освіти всіх зацікавлених сторін;
- індивідуалізація професійно-технічної освіти через засвоєння технологій, що орієнтовані на виявлення особистості учня;
- налагодження соціального партнерства у сфері підготовки кваліфікованих кадрів між підприємствами галузі та ПТНЗ;
- розвиток системи внутрішньофірмової підготовки кваліфікованих робітничих кадрів;
- організація спільно з роботодавцями ретельної якісної виробничої практики учнів;
- посилення уваги до якості професійної освіти, під якою розуміють відповідність інтересів і запитів усіх суб'єктів освітньої політики;
- вирішення питань щодо перепідготовки робітників відповідно до початкових вимог ринку праці;
- осучаснення навчально-виробничої бази, наближення змісту навчального процесу до умов конкретного виробництва, розширення обсягів підготовки за індивідуальними планами;
- поліпшення координації діяльності й уникнення дублювання спеціальностей і професій при підготовці кваліфікованих кадрів;
- впровадження маркетингових служб у навчальні заклади ПТО;
- зростання ролі психологічного супроводу освітнього процесу, педагогічних консультацій та професійної орієнтації, в т. ч. – з метою підготовки випускників до прогнозування подальшої долі своєї професійної діяльності й можливості поглиблення професійних знань та майстерності.

Література

1. Активізація інноваційної діяльності: організаційно-правове та соціально-економічне забезпечення / О. І. Амоша, В. П. Антонюк, А. І. Землянкін, О. Ф. Новікова, А. М. Поручник / НАН України; Ін-т економіки промисловості. – Донецьк, 2007. – 328 с.
2. Бутко М.П. Регіональна професійно-кваліфікаційна асиметрія в промисловому компле-

ксі та шляхи вдосконалення взаємодії системи профтехосвіти з роботодавцями / М. П. Бутко // Проблема ефективного використання та професійно-технічної підготовки кадрів промислового сектору економіки України: доповіді міжнар. наук.-практ. конференції, м. Київ, 28–29 листопада 2007 р. : У 2 т. – К. : РВПС Україна НАН України, 2008. – Т. 2. – 343 с.

Н. Величко. До проблеми прогнозування працевлаштування випускників ПТУЗ на підприємствах харчової промисловості

3. Дейнеко Л. Развитие стратегического потенциала пищевой промышленности Украины [Текст] / Л. Дейнеко, П. Купчак // Харчова і переробна промисловість : Щомісячний науково-виробничий журнал. – 2009. – № 6. – С. 5–9.

4. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.

5. Міністерство аграрної політики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://minagro.kiev.ua>.

Неля Величко

К проблеме прогнозирования трудоустройства выпускников ПТУЗ на предприятиях пищевой промышленности

В статье раскрывается актуальность прогнозирования потребностей рынка труда как необходимого процесса общегосударственного значения и рассматриваются подходы к определению потребности пищевой промышленности в квалифицированных рабочих с учетом социально-экономических условий развития регионов.

Ключевые слова: потребность, прогнозирование, трудоустройство, предложение, рынок труда, пищевая промышленность, квалифицированные рабочие.

Nelya Velychko

To the problem of forecasting the job placement for vocational schools graduates at the food industry enterprises

The article reveals the relevance of the forecasting needs of the labour market as a necessary process of national importance and considers the approaches to the definition of the needs of the food industry for skilled workers taking into account the socio-economic conditions of development of regions.

Key words: demand, forecasting, employment, supply, labor market, food industry, skilled workers.

Захищені дисертації

**Ірина Миколаївна Савченко
Особливості стандартизації в системі початкової професійної освіти Російської Федерації**

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – "Теорія і методика професійної освіти". – ІПТО НАПН України, Київ, 2011.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор **Н.В. Кудикіна**.

Дисертаційне дослідження присвячене вивченню особливостей стандартизації в системі початкової професійної освіти Російської Федерації та пошуку можливостей творчого використання прогресивних ідей російського досвіду стандартизації в освітньому просторі України в складний період ринкових перетворень. На основі порівняльно-педагогічного аналізу виявлено здобутки, які представляють інтерес для вітчизняної системи профтехосвіти. Науково обґрунтовано, розроблено і апробовано методичні рекомендації щодо оптимізації системи стандартизації професійно-технічної освіти України в умовах глобалізації, євроінтеграції та національної самоідентифікації. Запропоновано створення незалеж-

ної суспільної інституції – Ради з розв'язання комплексних проблем, спрямованих на приведення у відповідність до світових стандартів національних професійних кваліфікацій, професійних і освітніх стандартів з підготовки кваліфікованих робітників. Розроблено: пропозиції щодо складу учасників творчих робочих груп та їх функцій у розробці стандартів; результативно-цільову модель удосконалення стандартів професійно-технічної освіти на основі інтегральних вимог роботодавців, модель компетентного випускника професійно-технічного навчального закладу, цикл удосконалення стандартів та інформаційний модуль стандартизації в системі підготовки кваліфікованих робітників.